

Dariusz Kotecki, *Kościół w świetle Apokalipsy św. Jana*, Studia Biblica Paulina (nr 6), Częstochowa 2008, s. 347.

Publikacja ks. Dariusza Koteckiego stanowi ważne i potrzebne wydarzenie w świetle polskiej egzegezy biblijnej. Książka ta jest bowiem jedną z niewielu pozycji, która stanowi całościowe kompendium na temat Kościoła w świetle Apokalipsy św. Jana. Wielu bowiem komentatorów podkreśla, że Kościół i Chrystus są głównymi bohaterami Apokalipsy. Autor tej książki w egzegezie biblijnej, która dotyczy eklezjalnego aspektu księgi Apokalipsy, stosuje metodę analizy synchronicznej tekstu biblijnego, z pominięciem diachronicznej analizy tekstu. Autor proponuje swoją redakcję zarówno w odniesieniu do poszczególnych fragmentów analizowanych tekstów dotyczących Kościoła, jak i całej księgi Apokalipsy. Tekst Apokalipsy został poddany analizie typu literackiego i dalszego kontekstu w ramach księgi, struktury i jej terminologii. Pozycja, która jest prezentowana, nie jest całkowicie nowa. Wiele też w niej zawartych znalazło się w książce pt: *Duch Święty w zgromadzeniu liturgicznym w świetle Apokalipsy św. Jana*, wydanej przez Oficynę Wydawniczą *Vocatio* w ramach serii *Rozprawy i Studia Biblijne* (nr 26) w Warszawie w 2006 roku. W tej książce zostały one rozwinięte w oparciu o dalszy dorobek piśmienniczy w postaci artykułów wydawanych w różnych periodykach teologicznych. Książce tej przyświeca idea, aby zaprezentować w miarę spójną eklezjologię ostatniej księgi Nowego Testamentu.

Pierwszy rozdział (s. 34) książki ks. Dariusza Koteckiego nawiązuje do Kościoła jako zgromadzenia liturgicznego. Poszczególne paragrafy ukazują konkretne odpowiedniki liturgii Apokalipsy w obrzędach chrześcijańskich, judaistycznych czy kulcie imperialnym. Zgromadzenie liturgiczne w świetle księgi Apokalipsy jawi się jako grupa słuchająca słów proroctwa tej księgi. Od samego początku bowiem w Apokalipsie pojawia się zgromadzenie liturgiczne, które jest uczestnikiem aktu liturgicznego. W zgromadzeniu tym aktywną rolę spełnia Duch Święty. Księga Apokalipsy jest przeznaczona do lektury w zgromadzeniu liturgicznym. Obecność lektora w tej liturgii przywołuje bardzo mocno liturgię synagogałną, jaka była praktykowana w czasach powstawania Apokalipsy, chociaż, jako mówi autor książki, nie ma na pewno odzwierciedlenia w tej księdze jej szczegółowego przebiegu. Niewątpliwie liturgia ta wywarła wielki wpływ na celebracje chrześcijańskie. Pismo Święte było w synagodze zawsze czytane i kontemplowane. Obok lektora była obecna grupa osób, która słuchała i reagowała. Podobnie i w Apokalip-

sie, lektor prezentuje osobom zgromadzonym na liturgii słowa proroctwa Apokalipsy św. Jana. Ramami tego doświadczenia jest niedzielna Eucharystia.

Drugi rozdział (s. 21) książki ks. Dariusza Koteckiego mówi o Kościele jako wspólnocie powszechnej zrodzonej z miłości Chrystusa. Jezus jest obecny w swoim Kościele i świecie. Siedem świeczników w tym rozdziale wskazuje na Kościół widziany w całości, w stanie aktywności liturgicznej, która staje się idealną przestrzenią dla obecności Chrystusa zmartwychwstałego. Liczba siedem podkreśla, że przesłanie księgi przekracza granice geograficzne i chronologiczne i dotyczy Kościoła wszystkich czasów i miejsc. Zgromadzenie liturgiczne uświadamia sobie prawdę, że jest Kościołem widzialnym w jego całości. Wspólnota zebrana na liturgii jest pewna, że została zrodzona z miłości Jezusa i dalej trwa w tej miłości. Doświadczają jej w liturgii, która aktualizuje i uobecnia historyczne zwycięstwo Chrystusa. Chrześcijanie jednak, żyjąc w konkretnych uwarunkowaniach społecznych, politycznych, religijnych, muszą sobie uświadomić, że Chrystus nie ogranicza swojego działania tylko do liturgii. On bowiem wchodzi aktywnie w całą historię ludzką. On jest zwycięzcą. Kościół zna swój początek, doświadcza miłosnej obecności Chrystusa w liturgii i w otaczającym go świecie.

Rozdział trzeci (s. 29) mówi o Kościele jako Nowym Ludzie Bożym. Kościół jest Nowym Ludem Bożym, Nowym Izraelem. Kościół został zaproszony, aby sprawować kult, który obejmuje niebo i ziemię. Autor ukazuje także, że Kościół ziemski żyje jakby w dwóch wymiarach: widzialnym, tu i teraz Kościoła oraz niewidzialnym „tam, lecz jeszcze nie”. Te dwa wymiary wzajemnie się przenikają, co stanowi ceną wskazówkę autora książki.

Rozdział czwarty (s. 27) ukazuje Kościół jako wspólnotę ziemską i transcendentną. Autor w ten sposób patrzy na Kościół w podwójnym wymiarze: ziemskim i niebieskim. Śledząc cały tekst księgi Apokalipsy trudno jest oprzeć się wrażeniu o ciągłej łączności Kościoła na ziemi z niebem. To jest główne przesłanie tego rozdziału.

Rozdział piąty (s. 48) wskazuje na Kościół jako wspólnotę pneumatologiczną i prorocką. Pragnąc krótko podsumować ten rozdział należy ukazać, że Duch Święty jest widziany przez autora księgi w perspektywie kościelno-liturgicznej. Jest ukazany jako stale działający w zgromadzeniu liturgicznym, zjednoczony z życiem wspólnot kościelnych. Duch Święty, na co wskazuje autor, prowadzi wspólnotę Kościoła do prawdy o Chrystusie. Zgromadzenie liturgiczne jest częścią Kościoła prorockiego, w której nieustannie działa Duch Święty, co jest bardzo trafnym spostrzeżeniem autora książki.

Rozdział szósty (s. 33) mówi o Kościele jako wspólnocie eschatologicznej. Biblista w swojej książce ukazuje, że wspólnota Kościoła jest zanurzona w swoim wymiarze historycznym w eschatonie. Autor rozciąga bowiem doświadczenie czasowe wspólnoty pomiędzy wydarzeniem historycznym śmierci i zmartwychwstania Jezusa, a powtórny przyjściem Chrystusa. Ten okres, to jest czas Kościoła. Autor zauważa także, co jest trafnym spostrzeżeniem, że z wymiarem eschatologicznym Kościoła łączy się ściśle także temat Kościoła jako wspólnoty pielgrzymującej, który jest powiązany w Apokalipsie z obrazem Nowej Jerozolimy. Warto dodać za teologiem, że Kościół jest wspólnotą oczekującą na ponowne przyjście Jezusa.

Rozdział siódmy (s. 47) nawiązuje do Kościoła zagrożonego. Ks. Dariusz Kotecki w tym rozdziale ukazuje, że Kościół Apokalipsy żyje w świecie, który wyklucza Boga ze wszystkich dziedzin życia. Elementem składowym tego systemu jest państwo, które dąży do zajęcia miejsca Boga do absolutnej samowystarczalności i zamknięcia się całkowitego na Boga. Wszystkie te siły tworzą groźny, jednolity system, który sięga swoimi korzeniami samego Szatana. Temu porządkowi przeciwstawia się porządek Chrystusa, do którego należy Kościół. W taki właśnie sposób autor ukazuje Kościół zagrożony. Należy jeszcze zwrócić uwagę, że sam autor Apokalipsy nazywa poszczególne zagrożenia za pomocą obrazów symbolicznych. Te obrazy skłaniają do zastanowienia się nad nimi oraz do poszukiwania ich konkretnych odpowiedników historycznych przez Kościół wszystkich miejsc i czasów.

Kościół jest rzeczywistością obecną w Apokalipsie od samego początku do końca. Kościół naszych czasów jest zaproszony, aby wczytać się w orędzie Apokalipsy, jako orędzie pełne nadziei. Ks. Dariusz Kotecki w swoje książce ukazuje Kościół widziany w perspektywie Apokalipsy, której autorem jest św. Jan. O wysokim poziomie dokonywanych badań świadczy aktualność prezentowanej bibliografii. W opracowaniu tego zagadnienia spacjałista wykorzystał m.in. apokryfy Nowego Testamentu, pisma z Qumran, niektóre pisma patrystyczne, oraz wiele dzieł autorów łacińskich i greckich.

Książka ta jest godna polecenia dla wszystkich teologów, biblistów, jak i czytelników Apokalipsy poszukujących wyjaśnienia lub pogłębienia interesujących ich kwestii dotyczących Kościoła i nie tylko. Należy wyrazić nadzieję, że ta pozycja ks. Dariusza Koteckiego uzupełni jeszcze nie dość bogatą literaturę dotyczącą Apokalipsy św. Jana w Polsce i stanie się inspiracją do odkrywania przez biblistów w Polsce nowych zagadnień dotyczących Apokalipsy św. Jana.

Lukasz Garbacki